

VÕRU INSTITUUT
MUSEUMIOSAKONNA

ARENGUSTRATEEGIA AASTATEKS
2019-2022

Sissejuhatus

Muuseumid on ühiskonna ja selle arengu teenistuses alaliselt tegutsevad kultuuri- ja haridusasutused, mis ei taotle majanduslikku kasumit, mis on üldsusele avatud ning mille ülesanne on koguda, säilitada, uurida ning vahendada inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalist kultuuripärandit hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel.

Võru Instituudil on teadusnõukogu, mis on kinnitatud 17. novembril 2015. a kultuuriministri käskkirjaga nr 218. Võru Instituut töötab 3. 12. 2014 vastu võetud põhimääruse alusel. Võro Instituudi muuseumiosakonna muuseumid on: Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, Mõniste Talurahvamuuseum, Vana-Võromaa kultuurikoda ja Põlva Talurahvamuuseum.

Käesolev dokument tutvustab nelja muuseumi arengusuundi. Muuseumide üldised tegevused on kajastatud kõigi kohta ühiselt, iga muuseumi eripära on tema arengukavana eraldi.

Missioon

Vana-Võromaa muuseumide ühismissiooniks on koguda, säilitada ja tutvustada piirkonna ajaloolist pärimust nii, et nelja muuseumi kogud annaks mitmekülgse ja võimalikult täieliku ülevaate Vana-Võromaa kultuuriloost.

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi missiooniks on rahvusliku liikumise suurkaju, arsti, kirjaniku, rahvuseepose „Kalevipoeg“ looja dr. Fr. R. Kreutzwaldi elu, tegevuse, loomingu ja tema ajastuga seonduva materjali kogumine, säilitamine, uurimine ja eksponeerimine eesmärgiga tagada eesti kultuuripärandi säilimine, mis on aluseks rahvuslikule identiteedile.

Mõniste Talurahvamuuseumi missiooniks on olla Eesti-Läti piiriala Vana Võrumaa lõunaosa talurahvakultuuri vahendaja, põhisuunaks talurahva elu-olu ja majanduse ajalugu, kitsama suunana selles, piiriala talurahvakaubandus.

Põlva Talurahvamuuseum on looduskauis keskkonnas asuv ainulaadse arhitektuuripärandiga vabaõhumuuseum, mis kajastab maarahva elu-olu vanal Liivimaal ja tänases Põlva maakonnas. Muuseumi hoonete hulgas on algupärane külakool (muuseumi esimene hoone) ja erilise tähelepanu all on hariduse andmise ajalugu Lõuna-Eestis.

Vana Võrumaa Kultuurikoda

Vana-Võromaa kultuurikoda on kultuuri-, haridus- ja mäluasutus, mis katab oma kogudega kogu ajaloolise Võrumaa ja tänase Võru maakonna. Kultuurikoda on ajaloolise Võrumaa, nn Vana Võromaa kultuuriloo ja -pärandi koguaja, säilitaja, uurija ja vahendaja.

Visioon

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi on mitmefunktsionaalne, arenev kultuuriasutus, kus kirjaniku, arsti ja Võru linnakodaniku kodumiljöo võimaldab tunda õppida 19. sajandi olmelist linnakeskkonda ning samal ajal tutvuda Kreutzwaldi kui eesti kultuurilugu oluliselt mõjutanud looja vaimse pärandiga. Selleks on külastaja käsutuses heatasemeline, sisukas püsiekspositsioon. Mitmesuguste ürituste ja väljapanekute kaudu

interpreteeritakse erinevaid meetodeid ja kaasaegseid eksponeerimisvõimalusi kasutades Kreutzwaldi tekste, tema elu ja ka tänapäevaga seonduvat ainet.

Mõniste Talurahvamuuseumi visioon on saada 2020. aastaks Lõuna-Eesti piiriala talurahva majanduse ajaloo säilitamise ja tutvustamise tugikeskuseks õppeasutustele, teadusasutustele ja piirkonna ajaloo huvilistele.

Põlva Talurahvamuuseum on Põlva kihelkonna ja Põhja Vana Võrumaa vaimsure ja traditsioonide kandja ajaloopärandit vahendav edukas kultuuri ja hariduskeskus, loodustsäästva eluviisi propageerija.

Püsiekspositsioon tutvustab maarahva eluolu, koolikorraldust ja omavalitsuste kujunemist ning selle baasil on välja kujundatud muuseumipedagoogika, näitustegevus ning rahvatraditsioonidel baseeruvate ürituse korraldamine. Pakutavad haridusprogrammid toetavad elukestvat õpet, täiskasvanute haridust, koolide õppetegevust ja on kooliprogrammi lahutamatu osa.

Vana-Võrumaa kultuurikoda on kultuuri-, haridus- ja mäluasutus, mis katab oma kogudega kogu ajaloolise Võrumaa ja tänase Võru maakonna. Kultuurikoda on ajaloolise Võrumaa, nn Vana Võrumaa kultuuriloo ja -pärandi koguja, säilitaja, uurija ja vahendaja.

Kajastus kõrgemates arengudokumentides

Strateegilised arengudokumendid, millest oma tegevuses lähtub ning millele arengukava toetub:

Kultuuripoliitika põhialused on dokument, mis annab suunised Eesti kultuuri arendamiseks aastatel 2014–2020.

Dokument sätestab muuseumide arengusuunad aastani 2020.

<https://www.kul.ee/sites/kulminn/files/kultuur2020.pdf>

väljatöötamisel uus kultuuripoliitika põhialused- aastani 2030

Kultuuriministeeriumi valitsemisala arengukava 2019-2022

https://www.kul.ee/sites/kulminn/files/180228_allkirjastatud_kum_ak_2019_2022.pdf

1. Muuseumide tegevuskeskkondade ning ekspositsioonide uuendamine tõstab muuseumide võimekust teenida omatulu, mis omakorda võimaldab pakkuda külastajatele mitmekesisemat näituste ning sündmuste programmi ning aidata järele neid tegevusi (muuseumikogude hoidmine ning läbitöötamine), millela muuseumi toimimine tervikuna ei ole jätkusuutlik.

2. Kuna muuseumikogude säilitamine nõuab üha rohkem ressursi, siis on oluline juba kogutu kriitiline ülevaatamine, edaspidine mõistlik ja mõtestatud kogumistegevus ning suurem koostöö muuseumide vahel.

3. Aina suurenevas konkurentsivõimelisel kultuuriturul on oluline hoida muuseumide positiivset ning muudest kultuuriasutustes eristuvat kuvandit, populariseerida valdkonda ning kujundada ühiskonna väärtushinnanguid kultuuripärandi suhtes laiemalt. Sellele aitavad muu hulgas kaasa Eesti muuseumide aastaauhindade konkurss ning muuseumiöö. Eriti oluline on toetada laste ja kooliõpilaste muuseumikülastusi, et tekitada neis varakult muuseumide külastamise harjumus. Muuseumikogude digimine ning e-teenuste loomine võimaldab laiendada osasaajate ringi, samuti loob see uusi võimalusi kultuuripärandi kogumisel ja säilitamisel.

4. Muuseumitöötajate järelkasvu probleemide lahendamiseks tuleb järjepidevalt toetada täiendkoolitusi ning suurendada muuseumide palgafondi, et hoida muuseumitöötajate palgad tööturul konkurentsivõimelised

Kagu Eesti tegevuskava 2015-2020.

https://www.siseministerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Arengukavad/kagu-estesti-tegevuskava-2015-2020_280115.pdf

Eesmärgiks on piirkonna loodusliku ja kultuuripärandi eripära parem kasutamine. Kagu-Eesti puhul tuuakse esile suuremat vajadust toetada piirkondade omanäolisust rõhutavaid tegevusalasid ja kohaturundust, et veelgi tugevdada piirkonna turismipotentsiaali ning kultuuripärandi eripära kasutuselevõtt.

Põlvamaa arengustrateegia 2035+

<https://www.polvamaa.ee/strateegiadokument>

Põlva maakonnas tegutseb viis suuremat muuseumi sh. Põlva Talurahvamuuseum. Puhas, rahulik ja looduslähedane elukeskkond., mis annab võimaluse ka naabruses olevatel keskustel ja ettevõtetel luua Postitee äärsete muuseumite külastajatele vajalikke teenuseid.

Võru Maakonna Arengustrateegia 2014-2025

<https://vorumaa.ee/wp-content/uploads/2018/12/Arengustrateegia-2035.pdf>

Võru linna arengukava 2017–2035

<https://www.riigiteataja.ee/akt/426092017003>

Arengukava ei käsitle muuseumi eelisarendatava objektina, sest muuseum ei kuulu Võru linnale, vaid on riiklik objekt kultuuriministeriumi haldusalas, kuid rõhutab vajadust kaasa aidata Võru muuseumide nüüdisajastamisele.

Lõuna Eesti Turismi arengukava aastani 2020

Lõuna Eesti pakub kultuurielamusi läbi ehedate ja säilinud kultuuriväärtuste, eksponeeritud ajaloo (sh muuseumid) traditsiooniliste ürituste (festivalid, mainesündmused) ning eripäraste külastusobjektide.

Eesti Keele Arengukava 2011-2017

Meede 8 eesti keele piirkondlike erikujude arendamine Eestis

Rõuge valla Arengukava

https://www.riigiteataja.ee/akt/4241/0201/8003/33_LISA%201_arengukava.pdf#

Mõniste Muuseumi missiooniks on olla piirkonna (Eesti-Läti piiriala) kultuuripärandi koguja, säilitaja, uurija ja tutvustaja eesti rahvuskultuuri ja kohaliku eripära säilitamiseks, kodutunde süvendamiseks, minevikukogemuse sidumiseks tänapäeva ja tulevikuga ning ajaloomälu hoidmiseks. Mõniste Talurahvamuuseum on ainuke Võrumaa edelanurgas asuv riiklik muuseum, mis tegutseb nõuetekohasel museoloogilisel tasemel

Võru Instituudi juures asuva muuseumide osakonna muuseumikogude korralduse- ja kogumispõhimõtted

Reguleerib ja tutvustab muuseumide kogude ja kogumisega seonduvaid küsimusi.

DrFr +

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi

**Arengustrateegia aastateks
2019-2022**

Sissejuhatus ja üldosa

Missioon

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi missiooniks on rahvusliku liikumise suurkuju, arsti, kirjaniku, rahvuseepose „Kalevipoeg“ looja dr. Fr. R. Kreutzwaldi elu, tegevuse, loomingu ja tema ajastuga seonduva materjali kogumine, säilitamine, uurimine ja eksponeerimine eesmärgiga tagada eesti kultuuripärandi säilimine, mis on aluseks rahvuslikule identiteedile.

Visioon

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi on mitmefunktsionaalne, arenev kultuuriasutus, kus kirjaniku, arsti ja Võru linnakodaniku kodumiljöö võimaldab tundma õppida 19. sajandi olmelist linnakeskkonda ning samal ajal tutvuda Kreutzwaldi kui eesti kultuurilugu oluliselt mõjutanud looja vaimse pärandiga. Selleks on külastaja käsutuses heatasemeline, sisukas püsiekspositsioon. Mitmesuguste ürituste ja väljapanekute kaudu interpreteeritakse erinevaid meetodeid ja kaasaegseid eksponeerimisvõimalusi kasutades Kreutzwaldi tekste, tema elu ja ka tänapäevaga seonduvat ainet.

Hetkeolukorra analüüs

Põhiandmete ülevaade:

Asukoht Võru linn.

Suurus – krundi pindala 5431 m² hoonetealune pindala 722 m². Muuseumi kasutada on kokku 817 m² pinda. Ekspositsioon hõlmab 528 m². Krundil 10 erinevat hoonet ja rajatist: 7 hoonet, lehtla, kaev ja tara.

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum on vanim Eestis kirjanikule pühendatud isikumuuseum, mida iseloomustab unikaalne memoriaalne kogu, mis sisaldab kirjaniku ja tema perega seotud ajastu esemeid; täiuslik, Kreutzwaldiga seonduvat materjali koondav muuseumikogu. Muuseum toimib kui emotsionaalset kogemust ja eakohast loometegevust pakkuv haridusasutus ja atraktiivne kultuuriturismi asutus.

Muuseumi hooned ja rajatised

1. **Peamaja.** Kreutzwaldi elumaja (1793.). Puithoone, keskküte, kivikatus, vesi puudub. Rahuldavas korras. Keskküttesüsteem vajab kapitaalremonti, elektrisüsteem uuendamist.
2. **Kõrvalhoone.** Kreutzwaldi ajal 1-korruselise, teine korrus lisatud 20. saj. algul. Puumaja, keskküte, eterniitkatus, tsentraalne vesi. Rahuldavas korras. Küttesüsteem ja elektrisüsteem vajab kaasajastamist.
3. **Kelder.** 18. saj. Kiviehitis, laastukatus, elekter. Heas korras.
4. **Saun.** 18. saj. Puitehitis, kivikatus, puuküte. Elekter ja tsentraalne vesi puuduvad. Rahuldavas korras.
5. **Ait.** 18. saj. Puitehitis, kivikatus, tsentraalne vesi puudub. Rahuldavas korras, keskküttesüsteem ja elektrisüsteem vajab kaasajastamist.
6. **Tõllakuur.** Taastatud vanade fotode järgi 1980. aastate lõpul toimunud remondi ajal. Puitehitis, kivikatus, elekter. Vesi ja keskküte puuduvad, mittekõetav. Heas korras.

7. **Majandushoone.** Ehitatud uue hoonena naaberkrundile 1994. Heas korras. Puitvoodriga plokkehitis, keskküte, tsentraalne vesi (lokaalne kanalisatsioon). Keskküttesüsteem vajab remonti.

8. **Lehtla.** Ehitatud 1990. aastatel. Kergehitis (puit, tõrvapappkatus), heas korras.

9. **Kaev.** Puitrajatis, rahuldavas korras.

10. **Tara ja väravad.** Puitrajatised, rahuldavas korras.

Kõik hooned ja rajatised vajavad üldist jälgimist, väikevigade pidevat parandamist.

Personal:

Juhataja, koguhoidja, tegevusjuht, järelvaataja – kassapidaja, järelvaataja, aednik.

Hoidlate olukord, eksponeerimise põhimõtted.

Suur osa museaalidest on eksponeeritud. Ekspositsioon on valdavas osas interjööri (peamaja, saun, tõllakuur), seda täiendab kronoloogiline osa (Kreutzwaldi elu - kahekordse hoone esimesel korrusel) ja temaatiline osa (tõlked ja kunst), etnograafiline väljapanek tõllakuuri hoone üks ruum). Aida üks ruum on kasutusele võetud ajutiste näituste jaoks. Hoidlapinda 22 m², siin säilitatakse arhiivmaterjale ja tekstiile. Foto- ja kunstikogu hoidla on Vana-Võromaa kultuurikojas.

SWOT analüüs

Muuseumi tugevused

Usaldusväärse rahvusliku identiteedi hoidjana tuntud nii Eestis kui ka välismaal.

Täiuslik kreutzwaldiana ja unikaalne memoriaalne kogu.

Kogud on kättesaadavad MuIS-is.

Kreutzwaldiana hea kajastus ja kättesaadavus internetis:

Kreutzwaldi sajand / Eesti kultuurilooline veeb (www.kreutzwald.kirmus.ee)

- Kõiki vanuseastmeid hõlmavad pedagoogilised programmid.
- Kogemustega töötajad, oma ala entusiastid.
- Hea koostöö Võru linna haridus- ja kultuuriasutustega.
- Tulemuslik koostöö nii näituste kui ka ühisprojektide osas EKMÜ-ga.
- Läbi pakutavate teenuste on külastajatel ka ise võimalik tegelda loometegevusega.
- Tasuta teenuste pakkumine.

Muuseumi nõrkused

- Kirjanduslik püsiekspositsioon vajab uuendamist (kaasajastamist).
- Puudub pind ajutistele näitustele (kasutatakse ekspositsioonipinda aidas, üks ruum)
- Hooned ja ruumid vajavad pidevat hooldust.
- Vananenud elektisüsteem ei võimalda kasutada kaasaegseid tehnilisi vahendeid.
- Olemasolev küttesüsteem on väheefektiivne.
- Nõrk turundustegevus.

Keskkonna võimalused

- Ainuke kirjanikumuseum piirkonnas (Kagu- Eestis)

- Kogukonna kaasahaaramine ürituste (folkloorifestival, linnapäevad, teemapäevad) ettevalmistamisele ja läbiviimisele toob muuseumile uusi sõpru ja toetajaid.
- Kasvab täiskasvanud õppijate osakaal (TÕN-i nädala üritused, tööharjutajad, puudega inimesed).
- Koolide ja lasteaedade õppekava võimaldab jätkata edukat koostööd.
- Aktiivselt tegutsev EKMÜ toetab näitustegevust, ühisüritusi ning erialaseid koolitusi.

Keskkonna ohud

- Elanikkonna vähenemine.
- Väheneb muuseumitundides osalevate kooliõpilaste arv.
- Muudatused ühiskonna väärtushinnangutes ja kultuuritarbimise harjumustes.
- Muuseumil puudub parkla turismibussidele.
- Loodusõnnetused ja vandalism.

Eesmärgid ja tegevused

Eesmärk 1.

Muuseumikogu on temaatiliselt täiuslik, hästi korrastatud ja uurijatele kättesaadav internetis.

Mõõdik:

- Kõik muuseumikogud on sisestatud MuIS-i ID tasemel.
- Kogutakse muuseumi teemast lähtuvat materjali, arvestades senise kogu terviklikkust ja muuseumis läbiviidavaid haridusprogramme.
- Kogud on digiteeritud.
- Kogude hoiutingimused on paranenud.

Jätkuvad tegevused:

- Kogude korrashoid ja analüüs.
- Haridusprogrammide läbi viimiseks vajalike trükiste hankimine koostöös Võrumaa Keskraamatukoguga.
- Kogude digiteerimine.
- Plaanikohased korralised inventuurid.

Uued algatused:

- Digiteeritud kogud on hoiul digihoidlas.
- Vana - Võrumaa kirjanike loometegevusega seotud materjalide kogumine.

Eesmärk 2.

Kreutzwaldi memoriaalmuuseum on traditsioonilistel väärtustel põhinev, sisuka, atraktiivse ja tehniliselt heatasemelise ekspositsiooniga külastajasõbralik mälu- ja kultuuriasutus.

Mõõdikud:

- Küllastajate arv on kasvanud.
- Välja on töötatud ja ellu viidud uued pedagoogilised programmid.
- Eksponeeritakse vähemalt üks ajutine näitus aastas.
- Muuseumil on vähemalt kaks kogukonda haaravat tunnusüritust aastas.

Jätkuvad tegevused:

- Ekspositsiooni pidev hooldus ja täiendamine.
- Ajutiste näituste koostamine ja eksponeerimine.
- Pedagoogilistel programmidel põhinevate muuseumitundide läbiviimine.
- Ühisürituste korraldamine lasteaedade, koolide ja kirjanike muuseumidega.
- Töötajate enesetäiendamine.

Uued algatused:

- Audiogiidi rakendamine.
- EKMÜ-ga veebinäituste koostamine.
- Eksklusiivtrükiste koostamine ja väljaandmine.
- Materjali kogumine „Kalevipoja“ kui rahvusliku tüviteksti kajastuminsesest lugejaskonnas: Eesti Vabariik 100. Mina ja „Kalevipoe“.
- Antakse välja Vana - Võromaa muuseumi tutvustav trükis.

Eesmärk 3.

Seoses muuseumis läbi viidavate haridusprogrammidega on võimalik omandada rahvuslikku identiteeti toetavaid traditsioonilisi kästiõvvõtteid, arendades mitmekülgset loometegevust.

Mõõdikud:

- Kasvanud on loometegevusse kaasatud inimeste arv.
- Muuseumi külastavad ja töötubades osalevad sihtrühmad on mitmekesisunud.
- Kasvanud ja aktiveerunud on koostöö kogukonnaga, erinevate institutsioonidega.
- Korraldatakse vähemalt üks näitus aastas.

Jätkuvad tegevused:

Töötubade tegevus on seotud Kreutzwaldi loomingu interpreteerimisega või muuseumis eksponeeritud ajutise näitusega.

- Valmistatakse ja hangitakse tegevust võimaldavaid töövahendeid.
- Viiakse läbi õppepäevi lasteaedadele, koolidele ja täiskasvanutele.
- Jagatakse teemakohast pädevat informatsiooni kõigile huvilistele.

Uued algatused:

- Avatakse raamatute köitetuba.
- Koostatud on neli uut tegevusprogrammi erinevatele sihtrühmadele.

Muuseumi töötoas on võimalik valmistada ise unikaalne meene või see tellida vastavalt näidisele meistritl.

Eesmärk 4.
vt Põlva (ühine kõigile)

Mõniste Talurahvamuuseum

Arengustrateegia aastateks 2019-2022

Väärtused

1. Mõniste Talurahvamuuseum on ainus talupojakultuuri koguv ja säilitav muuseum Eesti – Läti piirilal kus säilitatakse, uuritakse ja eksponeeritakse erinevate kultuuride ja keelte kokkupuuteala materiaalsed ja vaimset pärandit.
2. Muuseumil on ülevaatlikud, Eesti-Läti piiriala talumajapidamise erinevaid tahke ja ajajärke tutvustavad kogud.
3. Muuseumi kogud on täies ulatuses teaduslikult kirjeldatud, muuseumist saadav teave on usaldusväärne, museoloogilist kompetentsi usaldatakse.
4. Muuseumi maine on hea.
5. Muuseum on kodanikualgatuse korras tekkinud, sellest johtuvalt on muuseumil väga tugev side kohaliku kogukonnaga.
6. Oma praktilise tegevuse õppepäevadega on muuseumil pikaajalised kogemused ajaloolise järjepidevuse hoidmisel põlvkondade vahel.

Hetkeolukord

Hooned ja rajatised.

Muuseum on vabaõhumuuseumlik, üldpinda 6265 m², sh ekspositsioonipinda 317 m² ja hoidlapinda 19 m².

- **Rehielamu**, ehitatud 1879. aastal. Rehielamute vanemasse tüüpi kuuluv hoone.
- **Suitsusaun**, ehitatud 1867. aastal. Eesruumita, lahtise kerise ja seinas oleva suitsuavaga saun on tüüpiline Hargla kihelkonnas 19. sajandil ehitatud saun.
- **Ait**, ehitatud 1895. aastal. Kõrgetele nurgakividele ehitatud kaheruumiline, ilma väljaulatuva aidamademe ja katusega nn. läti tüüpi ait.
- **Mansardkorrusega taluelamu**, ehitatud 1926. aastal. Hoone on ehitatud külakaupluseks, esimesel korrusel olid kaupluseruumid, teisel kaupmehe eluruumid.
- **Kuur**, ehitatud 1929. aastal. Kuur ehitatud kaupluse laoruumiks ja puukuuriks, hiljem ümber ehitatud muuseumi avafondihooneks ja puukuuriks.
- **Ait**, ehitatud 1936. aastal. Puhasnurgaga, tahatud palkidest, etteulatava katuseviilu ja mademega, tüüpiline 20. sajandi alguse taluait.
- **Õppehoone**, ümber ehitatud asunikumajapidamise elamust aastatel 1995-2000.
- **Õppehoone kuur**, asunikumajapidamise kuur.
 - Hoone halvas seisukorras, varisemisohtlik, kuid ainuke suuremahuliste esemete hoidmise panipaik.
- **Õppehoone suitsusaun**, ehitatud 20. saj. alguses.

Nendest ekspositsiooniruumid:

- 19. sajandi taluhoonetes on eksponeeritud ajajärgule ja hoonele vastav sisustus.
- 20. sajandi taluhoonetes on eksponeeritud sellel ajajärgul kasutusel olnud esemed – talumööbel, majapidamistarbed, tööriistad, hobutöövahendid ja rakmed ja talutekstiil. Peahoones on eksponeeritud suur külapillide kogu.
- Avafondihoidla hoonetes, aidas ja kuuris, on eksponeeritud erinevate külaseppade töövahendid, transpordivahendid ja suuremõõtmelised taluesemed.

Nendest hoidlad:

- Muuseumi peahoone fondihoidlas asuvad ajaloolise ja etnograafilise kogu väikesemõõtmelised esemed, zooloogiakogu, geoloogiakogu ja arheoloogiakogu.
- Vana Võrumaa Kultuurikoja fondihoidlates asuvad arhiivmaterjalide kogu, fotokogu, kunstikogu, numismaatiliste esemete kogu, relva- ja väärismetallist esemete kogu.
- Uue aida lakas asub puuesemete hoidla.
- Õppehoone kuuris asub suuremõõtmeliste esemete hoidla.

Mõniste Talurahvamuuseumi kogud

Muuseumikogu suurus seisuga 01.01.2016 on **12928 museaali**, teaduslikult kirjeldatud 12802, eksponeeritud 1406 ja digitaliseeritud 10867. Muuseumikogu on formeerunud rangelt lähipiirkonna ajalugu tutvustavatest, talurahva ajalugu tutvustavatest museaalidest, piirdudes Vana Võrumaa lõunaosa ja Eesti-Läti piirialaga.

Mõniste Talurahvamuuseumi kogude korraldust ja haldamist kajastab „Võru Instituudi juures asuva muuseumide osakonna muuseumikogude korralduse- ja kogumispõhimõtted”.

Senised uurimiseemad

- aastatel 1950-1990 koostatud uurimused, silmapaistvatest inimestest, hoonetest, kultuurimälestistest, kooli, rahvamaja ja majandusettevõtete ajaloost.
- aastatel 1990-1916 koostatud uurimused Mõniste mõisate, vabadussõja, Eesti vabariigi algusaastate majanduse ja kultuurielu kohta.

Jätkuvad uurimiseemad

- Lõuna-Eesti talurahvamajandus.
- Eesti-Läti piiriala talurahvakaubandus
- Mõniste mõisate ajalugu

Hetkeolukorra analüüs

SWOT analüüs

Muuseumi tugevused	<ul style="list-style-type: none"> ● Terviklik ja esemeterohke talurahva elu-olu kajastav kogu. ● Muuseumi kogud on 99 % ulatuses teaduslikult läbi
--------------------	---

	<p>töötatud ja MuIS süsteemi kantud.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Säilinud Eestis ainulaadne, 19. saj. Lõuna-Eesti taluarhitektuuri näide- vanemat tüüpi rehielamu koos selle juurde kuuluva aida ja saunaga. ● Algse ruumijaotusega ja heas korras 20. saj. alguse külakaupluse hoone, praegume muuseumi peahoone, koos kõrvalhoonete, aida keldri ja kuuriga. ● Olemas õppehoone õpilastega töötamiseks ja ajutiste näituste eksponeerimiseks. ● Ekspositsioon on koostatud avafondi põhimõttel, enamik esemelisi museaale on eksponeeritud. ● Töötajatel olemas kogemused suurürituste läbiviimiseks. ● Olemas kogemus muuseumitundide, teemapäevade ja õpitubade läbiviimiseks. ● Töötajatel on võimekus juhendada ekskursioone ja tegevusi eesti, vene, inglise keeles ja võrumaa murdekeeles. ● Kodulehe olemasolu. ● Muuseumi tegevus on tihti kajastatud kohalikus meedias. ● Olemas sisuline koostöö teiste muuseumidega. ● Olemas hea koostöö kohaliku kogukonna ja ettevõtetega.
Muuseumi nõrkused	<ul style="list-style-type: none"> ● Kaugus linnadest ja magistraalteedest. ● Kaugus suure atraktiivsusega turismiobjektidest. ● Vähene turustamiskogemus. ● Ebastabiilne olukord muuseumipoliitikas. ● Personali vähesus, puudub kogude hoidmise, komplekteerimise ja uurimistööga tegelev töötaja. ● Suuresemete hoidla kokkuvarisemisel. ● Eksponaathooned ja territoorium on vandalismiohule avatud. ● Vähene resurss uute turundusvõimaluste kasutamiseks. ● Ruumipuudus, fondihoide pinda vähe
Keskkonna võimalused	<ul style="list-style-type: none"> ● Rikkaliku kohaliku pärimuse ja vanade traditsioonidega külakeskkond. ● Suur pärandkultuuriobjektide arv, 86 objekti, lähikonnas. ● Rikas ja hästi säilinud looduskeskkond, piirkonnas on üle

	<p>100 kaitsealuse taime- ja loomaliigi püsiasiurkond.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspositsioonisuunale vastavad hooned ja rajatised muuseumi maa-alal. • Läheduses teised institutsioonid – kool, rahvamaja. • Hea asukoht piiriüleseks koostööks Lätimaa huvigruppidega. • Head partnerid teiste kultuuriasutuste ja ettevõtjate näol.
Keskkonna ohud	<ul style="list-style-type: none"> • Muuseumi kaugel asukoht suurematest maanteedest ja keskustest. • Avatud looduskeskond, kahjurid, vandalism, tuleoht. • Maapiirkondade tühjenemine elanikest. • Üldiste kultuurihuvide muutumine. • Võimalikud pöördelised suunamuutused kohaliku poliitikaelu tasandil.

Eesmärk 1.

Muuseumikogu on temaatiliselt täiuslik, hästi korrastatud ja uurijatele internetis kättesaadav.

Mõõdik:

- Aastaks 2020 on kõik muuseumikogud sisestatud MuIS-i ID tasemel.
- Kogutakse muuseumi teemast lähtuvat materjali, arvestades senise kogu terviklikkust ja muuseumis läbiviidavaid haridusprogramme.
- Kogud on digiteeritud.
- Kogude hoiutingimused on paranenud.

Jätkuvad tegevused

Kogude korrashoid ja analüüs.

Kirjeldatud kogude üleviimine MuIS süsteemi.

Kogude digiteerimine.

Plaanikohased korralised inventuurid.

Kogude fondianalüüs valdkondade terviklikkusest lähtudes:

Talumajapidamise esemete osas;

Külakaupluse esemete osas;

Külakäsitöömeistrite töövahendite ja toodete osas;

Kohaliku omavalitsusasutuste, piirivalve ja raudtee tegevust iseloomustavate säilikutega osas;

Talurahvamajandust tutvustavate materjalide kogumine.

Külakaupluse ekspositsiooni materjalide kogumine.

Kohaliku kogukonna elu-olu käsitleva materjali kogumine.

Haridusprogrammide läbi viimiseks vajalike materjalide kogumine.

Uued algatused

- Osalemine digihoidla projektis. Digiteeritud kogud on hoiul digihoidlas.
- Ülevaate“ 70 aastat kogumistööd Mõniste muuseumis“ koostamine 2018. aastaks.

Eesmärk 2

Ekspositsioon on Vana Võrumaa lõuna osa Lõuna-Eesti talumajandust tutvustav, autentne, tehniliselt heatasemeline ja külastajasõbralik. Vahetuvad näitused on koostatud ühiskonnas aktuaalsetel teemadel, professionaalsed ja toetuvad senisele kogumis- ja uurimistöele.

Mõõdikud:

- 19. saj. taluhoonetes on avatud ajastule vastav talu -elu tutvustav ekspositsioon.
- 20. saj. taluhoonetes on avatud Lõuna-Eesti talu -elu majanduse osa iseloomustav ekspositsioon avafondina.
- Külakaupluse hoonetes on avatud 20. saj. alguse külakaupluse ekspositsioon.
- Igal aastal korraldatakse vähemalt üks vahetuv näitus.

Jätkuvad tegevused:

- Põhiekspositsiooni korrahoid.
- Ajaloolise teabe vahendamine muuseumi ja külastajaskonna vahel.
- Ajutiste näituste koostamine ja eksponeerimine.
- Külakaupluse ekspositsiooni väljatöötamine.
- Taluelu tutvustavate õppeprogrammide väljatöötamine ja rakendamine.
- Õppeprogrammide läbiviimiseks vajalike taluesemete koopiade valmistamine.
- Ekspositsiooni tutvustavate ekskursioonide korraldamine eesti - ja võõrkeeltes.

Uued algatused

Uurimine

- Eesti-Läti piiriala külakaupluse kaubateede uurimine ja kaardistamine.
- Eesti-Läti piiriala 19. saj. saunatraditsioonide uurimine.

Eksponeerimine

- Külakaupluse kõrvalruumidesse kaupmehe eluruumide ekspositsiooni avamine.
- 20. saj. taguse talu transpordivahendite ekspositsiooni avamine avafondina.

Eesmärk 3

Muuseumipedagoogika on talurahva identiteeti toetav, elukestvalem õppele suunatud ja erinevaid põlvkondi siduv teabevahendus.

Mõõdikud:

- Õppeprogrammides osalejate arv on suurenenud.
- Õppeprogrammides on kaasatud erinevas vanuses sihtgrupid.
- Kogukonna osatähtsus teabe vahendamisel on suurenenud.
- Igal aastal on välja töötatud üks uus talumajandust tutvustav õppeprogramm.

Tegevused

- Püsiekspositsioonil põhinevate muusaeumitundide läbiviimine.
- Traditsiooniliste, talumajandust tutvustavate õppeprogrammide uuendamine.
- Rahvakalendri tähtpäevadel põhinevate, Eesti-Läti piiriala talurahva traditsiooniliste tegevuste tutvustamine.
- Koolide õppekavadele vastavate, taluelu tutvustavate õppeprogrammide väljatöötamine ja läbiviimine.

Uued algatused:

- Püsiekspositsiooni külastamisel põhinevate veebirakenduste nn „nutiradade“ väljatöötamine ja rakendamine.
- Täiskasvanuõppele suunatud õppekavade väljatöötamine ja rakendamine.
- Pärimuskultuuri objektide õpperaja koostamine ja tutvustamine.
- Tavakülastajale suunatud muuseumimeene valmistamise õppetöökoja koostamine ja rakendamine.

Eesmärk 4

Töötajaskonna motiveerimine, turvalise ja kaasaegse töökeskkonna võimaldamine.

Mõõdikud:

1. Muuseumitöö üldine maine on paranenud.
2. Töötajaskond hindab kõrgelt oma töökohta ja selle positsiooni ühiskonnas.
3. Töökeskkond on turvaline, vaimseid ja füüsilisi võimeid säästvalt rakendav.
4. Töövahendid on kaasaegsed, muuseumide ja koostööpartnerite vahelist informatsiooni ristikasutatust võimaldavad.
5. Kogukond hindab kõrgelt muuseumis tehtavat ja pakub vajadusel nii teabealast kui füüsilist abi muuseumitegevuste läbiviimisel.

Jätkuvad tegevused:

- **Muuseumi märgatavuse osas.**
 - Muuseumi tegevustest on võimalik saada ülevaade kodulehe vahendusel.
 - Muuseumi kogudest on võimalik saada ülevaade MuIS veebiportaali vahendusel.
 - Muuseumi tegevused on kajastatud meediakanalites
 - Muuseumi tegevused on kajastatud sotsiaalmeedia võrgustikes.
 - Sihtgrupe teavitatakse toimuvatest üritustest otsekontaktide kaudu ja postiside
- **Turismitegevuse arendamise osas:**
 - Toimub koostöö kohalikeja maakondlike turismiettevõtetega.
 - Toimub koostöö piirkondlike ja rahvusvaheliste turismikorralduslike institutsioonidega.
- **Töökeskkonna turvalisuse osas.**
 - Töötajad on tekkida võivatest ohtudest teadlikud ja instrueeritud.
 - Rakendatakse töötajate tervisele ohutuid seadmeid ja töövõtteid.
 - Eriteadmisi nõudvate tööde läbiviimisel kasutatakse sellel alal pädevaid spetsialiste.
 - Töötajad on läbinud töötervishoiualase koolituse.
- **Kaasaegse töökeskkonna osas**

- Vastavalt võimalustele uuendatakse pidevalt muuseumi – ühiskonna vahelisi teabe edastamise programme ja neid võimaldavaid seadmeid.

Uued algatused:

- Vana -Võrumaa muuseumide siduva ühise teabekoridori väljatöötamine.
- Vana-Võrumaa muuseumide ühine turunduskontseptsioon.
- Koostöö viit erinevat taluelu suunda tutvustava Eesti-Läti talumuuseumiga, ühtse turunduspaketi väljatöötamiseks.

Põlva Talurahvamuseumi Arengustrateegia 2019-2022

Hetkeolukorra analüüs

Võru Instituudi Põlva Talurahvamuseum on omanäoline vabaõhumuuseum Lõuna-Eestis, mis asub Karilatsi külas Kõlleste vallas Põlvamaal Postitee ehk vana Tartu- Võru maantee ääres. Muuseumi asukoht suuremate keskuste suhtes on soodne: 12 km Põlvast, 36 km Tartust, 36 km Võrust.

Muuseumi territooriumil paikneb 19 hoonet, millest 12 on ekspositsioonis, 13 hoonet on oma algupärasel asukohal. Viiehektarisel maa-alal saab tutvuda endise Karilatsi (Kähri) valla 19. sajandi lõpukümnenditest ja 20. sajandi algusest pärit vallakeskuse, koolitalu ja taluhoonetega, mis annavad ülevaate tolleaegsest külakeskuse elukorraldusest. Karilatsi vald tegutses iseseisva vallana kuni 1939. aasta haldusreformini. Siin on võimalus võrrelda ja tõmmata paralleele tänapäevase elu- ja halduskorraldusega.

Koolimaja

ekspositsioonipind 185 m², avatud hoidla 80 m²

Õpetajate maja 62 m²

Rahvamaja- võimalus kasutada ajutiste näituste pinnana, 290 m² (Konverentsiruum + „Põnev pööning“).

Magasiait 203 m²

Koolitalu aidad 30 m²

Laut-küün 76 m²

Vaestemaja 60 m²

Saun 16 m²

Rehetare 133 m²

Punaku talu elamu 80 m²

Punaku talu ait 16 m²

Punaku talu laut 12 m²

Rahvamaja kõrvalhoone 75 m²

Tuulik 170 m²

Põllutöömasinad 38 m²

Mesitarude ait 6 m²

Kokku ekspositsiooni pinda 957 m²,

hoidla pinda 285 m²

Muuseumi õueala ilmestavad eelmise sajandi seitsmekümnendatel aastatel maakonna õpilaste poolt rajatud Põlva maakonna makett, *hollandi* tüüpi tuulik, mesitarude ait, auru- ja rehepeksumasina jpt põllutööriistad ning endiseaegsed transpordivahendid. Muuseumis on võimalik vaadelda Kagu-Eestile iseloomuliku loodust, siia on ehitatud mänguväljak koos

külakiigega ja piknikuplatsid ning rajatud park, mille puudest olulise osa moodustavad omaaegsete kultuuri- ja ühiskonnategelaste istutatud nimelised puud. Suur territoorium koos mitmekesise ekspositsiooniga pakub muuseumi külastajatele võimaluse siin rahulikult aega veeta, omandada teadmisi, lõõgastuda ja viibida looduskeskkonnas.

Muuseum pakub nii õpilastele kui täiskasvanutele erinevaid hariduslikke programme, millede koostamisel on arvestatud koolide õppeprogrammide vajadusi. Koostatud on muuseumi hariduspoliitika, mis on aluseks muuseumipedagoogika rakendamisel. Internetipõhine õppeprogramm "Karilatsi aeg Miksikeses" nii eesti kui vene keeles on koostatud muuseumi kogude ja ainese alusel.

Aastaringelt pakub muuseum giiditeenust ning nelja hariduslikku programmi (Karilatsi koolitund, kalendritähtpäevad, Põneva pööningu jutud, Tulmest museaalini). Enamik programme viiakse läbi suvehooajal- Elu rehetares, maastikumäng, Vallamajast vaestemajani, Ükskord ammu... . Programmiga Muuseum kohvris külastatakse talvehooajal maakonna koole, lasteaedu ja erinevaid asutusi vastavalt tellimustele.

SWOT analüüs

MUSEUMI TUGEVED

- Terviklik korrastatud ajalooline hoonetekompleks (endine Kähri (Karilatsi) valla keskus ja koolitalu);
- Hooned asuvad oma algupärase asukohas;
- Originaal koolitalu , kooliajalugu .
- Traditsioonilised üritused ja teemapäevad;
- Tugevad, õppekavadega kooskõlas olevad haridus-programmid;
- Muuseumide vaheline koostöö Vana Võrumaa muuseumides;
- Olemasolev muuseumi hea maine;
- Rahulik looduskeskkond, suur territoorium;
- 2/3 esemetest on eksponeeritud.
- sünergia teadusosakonna ja muuseumiosakonna vahel.
- 2/3 töötajatest erialase haridusega;
- hea võimalus rahvusvähemustele pärimuse tutvustamiseks

Muuseumi Nõrkused

- Tegevuste hooajaline iseloom;
- Looduses vähene märgatavus
- Nõrk pikaajaline planeerimine;
- Ebastabiilne keskkond museaalide säilitamisel;
- Suur muuseumide hulk piirkonnas (Maanteemuuseum, Põllumajandusmuuseum, ERM jt Tartu muuseumid)
- Ajutiste näituste pakkumiseks ruumide vähesus (1 ruum)

Keskkonna võimalused

- Suur muuseumide hulk .. viimasega kokku
- Hea asukoht ajaloolise Postitee ääres, Tartu läheduses;
- turismi valdkonnaga piirkonnas koostöö arendamine;
- Koostöö loodustoodete valmistajatega;
- Partnerlussuhted Eesti Maanteemuuseumi ja Eesti Põllumajandusmuuseumiga.

Keskkonna ohud

- Avalikkuse huvi võimalik langus;
- Konkurents vaba aja veetmise võimaluste pakkumisele;
- Territoorium mehitatud valveta, piiratud valvesüsteem;
- Loodusõnnetused ja vandalism;
- Biokahjurite rünnakud.

Eesmärgid ja tegevused

Eesmärk 1 Muuseumikogude kättesaadavuse parandamine kõigile huvilistele läbi elektroonilise andmebaasi MuISi. Kogude terviklikust ekspositsiooni täiendamise vajadusi arvestades kooliajaloo ja taluelu valdkonna kogumistöö.

Mõõdikud

- aastaks 2020 on kõik muuseumikogud sisestatud MuISi ID tasemel; Kirjeldamisega esimese tasemini (ID tasemini) tegelevad koguhoidja ja arendusspetsialist (fotokogu).

Tegevused

- **Kogumistöö**
Kogutakse muuseumi teemast lähtuvalt materiaalselt ja vaimset pärandit praeguse Põlvamaa piirides Vana Võrumaa põhjaosas. Kogumistegevuses lähtutakse muuseumi kogu terviklikkusest, olemasolevatest kogudest ja muuseumi haridusprogrammide ning näituste vajadustest ja teemadest.

Haridusprogrammid, mille vajadustest lähtuvalt viiakse läbi kogumistööd: „Tuli ja valgustus läbi aja“, „Loodusprogramm“, „Suitsusauna programm“, „Pesupesemine“, „Vanaaegseid mahte ja mõõte tutvustav haridusprogramm“.

- **Fotokogu täiendamine** kooli ajaloo ja kaasajaga;
Muuseum teavitab avalikkust vajadusest, saada oma kogudesse kooli ajaloo ja kaasajaga seotud fotomaterjale ja mälestusi. Viiakse läbi kogumisaktsioone kohalikes omavalitsustes kooliajaloo kogumiseks.
- **Koostöö süvendamine teiste muuseumidega.**
Ühisosa leidmine ja koostöö parendamine piirkonna teiste muuseumidega.

Uued algatused:

- Põlva Talurahvamuuseum 40. Muuseumi asutamise, rajamise ja muutumisega seonduva ainese kogumine.

Eesmärk 2 Ekspositsioon on mitmekesine ja hariv ning vahetuvad- ja rändnäitused lähtuvad muuseumi teemast.

Mõõdikud:

- **Igal aastal korraldatakse vähemalt üks vahetuv näitus.**

Näitusteks kasutatakse endist õpetajate tuba koolimajas. Olustikku sobivaid näitusi on suvehooajal võimalik lisaks paigutada tuulikusse (laastumaalid, käsitöö lauamaalid, fotod jne) või rahvamajja (suured paneelid tekstiga, fotod jne).

- **Igal aastal antakse välja vähemalt üks trükis.**

Muuseumil on oma traditsiooniline väljaanne „Karilatsi Kajastused“. Sarjas on ilmunud 5 trükist.

2019- „Karilatsi Kajastused VI“, alapealkirjaga „Karilatsi Algkool 1920-1939“. Trükis tutvustab Karilatsi Algkooli ajalugu perioodil, mil Karilatsi oli iseseisev vald.

1920-1922- „Karilatsi Kajastused VII“ materjali kogumine, käsikirja koostamine, trükifaili ettevalmistamine.

Tegevused:

- **Uurimistöo.**
Uurimistegevus toimub muuseumis näituste, haridusprogrammide, trükiste ja kodulehe tarbeks.
2016 - 2017- ettevalmistav töö avatava uue püsinäituse „Karjalapse koolilood” tarbeks.
- **Vahetuvate näituste korraldamine.**
Näitused:
2019- näitus aksessuaaridest;
2019- fotograaf Kalju Kuusik;
2020- fondinäitus Kohvi või tee;
2021- näitus Põlva Maavalituse materjalidest;
2022-kolhoosid/sovhoosid/talud.

1. jaanuaril 1990 nimetati Põlva rajoon ümber Põlva maakonnaks. Rajoon moodustati 1. oktoobril 1950

- **Rändnäituste pakkumine.**

Olemaolevad näitused:
1. Elu kahes vallas
Tutvustab elu Karilatsi vallas võrdlevalt kahel iseseisvusperioodil;
2. Igal talul oma nägu, igal vallal oma tegu.
Tutvustab Põlvamaal elavaid tegusaid peresid.
Rändnäitusi pakub muuseum raamatukogudele, kultuurimajadele, vallavalitsustele ja teistele soovijatele.
3. 150 aastat Põlva Laulupidusid
- **Virtuaalnäitused kodulehel.**

Uued algatused

- Uurimistöo tulemusena saadakse virtuaalne näitus, mis annab ülevaate kolhooside lagunemise järgselt tekkinud ettevõtlusest.

Eesmärk 3 Muuseumipedagoogika valdkonna eesmärk on kaasaegsete ja mitmekülgsede ning ekspositsioonist tulenevate hariduslike programmide loomine, mis on lõimitud riiklike õppekavadega ning on suurenenud täiskasvanuhariduse osakaal.

Mõõdikud arengukava perioodiks:

- **Korduvkülastajate arv suureneb igal aastal**
Statistikaameti andmetel on 1/4 korduvkülastajad. Positiivse elamuse saanud külastajad, õpetajad õpilastega, reisikorraldajad, pered, sõpruskonnad, lapsed jne tulevad mitmeid kordi, tellides iga kord erinevaid programme ja üritusi.
2020. aastal on kõigest külastajatest vähemalt pooled korduvkülastajad.

- **Haridusprogrammid on pidevalt kaasajastatud ning seotud näituste ja ekspositsiooniga.**

Igal aastal lisandub vähemalt 1 uus haridusprogramm. Muuseumi külastavate õpilaste hulgas on enamuses Põlva maakonna õpilasi, samuti käib sageli siin õpilasi- Tartu, Võru ja Valga maakonnast. Õpilasgrupe käib üle Eesti. Aastaringelt pakub muuseum peamiselt kaheksat hariduslikku programmi (Karilatsi koolitund, kalendritähtpäevad, Põneva pööningu jutud, Tulmest museaalini, Elu rehetares, maastikumäng, Vallamajast vaestemajani, Ükskord ammu...). Külastushooaja väliselt on võimalus käia muuseumit tutvustamas programmiga Muuseum kohvis.

Tulenevalt nõudlusest pakub muuseum mitmekesiseid haridusprogramme ja -tegevusi kasutades kaasaegseid õppemeetodeid ja -vahendeid

Tegevused

- traditsiooniliste ürituste ja rahvakalendri tähtpäevade korraldamine, võttes arvesse ka külastaja soove ning vajadusi;
- kaasaegsete haridusprogrammide väljatöötamine ja edasiarendamine arvestades koolide õppeprogramme;
- traditsiooniliste ja sissetöötanud haridusprogrammide jätkumine ja uuendamine;
- võru keele laagrite läbi viimine (neli laagri vahetust);
- uuest püsinäitusest „Karjalapse koolilood” lähtudes uute haridusprogrammide väljatöötamine;
- kodukoha kultuuriväärtuste tundmaõppimine (Põlvamaa maketi täiendamine õpilastöödega paikkonna kultuuriloolistest objektidest, kodu-uurimuslike tööde kirjutamise võistlused üle aastati koostöös Põlva maavalitsuse ja maakonna haridusametustega).

Uued algatused:

- Muuseum rakendab lõimimispoliitikat (keelelaagrid, Karilatsi Aeg Miksikeses eesti ja vene keeles, programmid võõrkeeles). Sellega soodustatakse kultuurierinevuste tundmaõppimist.
- ilma giidita külastajale pakkuda legende iseseisvaks tutvumiseks; Ilma giidita muuseumi külastavatele peredele pakutakse tutvumiseks kohapärimusest tulenevaid legende.
- kooli ajalugu tutvustavate haridusprogrammide välja töötamine ja pakkumine huvilistele.

Eesmärk 4 Tulemusliku töö tagamiseks kompetentse töötajaskonna motiveerimine vähemalt senisel võimekuse tasemel ning turvalise ja kaasaegse töökeskkonna võimaldamine.

Mõõdikud arengukava perioodiks:

- Hooajaline töökorraldus on rakendatud; Külastushooajal kasutatakse põhitöökohaga töötajatele lisaks hooajatöölisi heakorratöödele ja külastajate teenindamisel.

Olulisemad jätkuvad tegevused:

- **Muuseumi märgatavus**
Muuseum on tõhustanud turundustegevust. Kasutusele on võetud päevakohased reklaamvoldikud, eesti, inglise, vene ja läti keeles. Olulisi sündmusi tutvustatakse kohalikus ajalehes „Koit“ ja raadios „Marta“. Muuseumil on konto sotsiaalmeedia võrgustikus *facebook*. Päevakohase info tagamine muuseumi kodulehel. Hariduslike programmide reklaamimine erinevates meediakanalites, otsekontaktid maakonna koolidega: ainesektsioonid, õpetajad, huvijuhid, noorsoo-töötajad. Ühisturundus piirkonna ettevõtjate ja asutustega.
- **Turismitegevuse arendamine**
Tegevuse arendamisel on võtmetähtsusega osalemine ühistes turismipakettides. Turismiettevõtjad on valmis tooma gruppe, kui nad saavad piirkonnas rohkem aega veeta. Enam tuleb planeerida ühistegevusi.
- **Ristturundus Vana Võrumaa muuseumide vahel.**
- **Mainekujundus**

Uued algatused:

- **Mainekujundus.**
- **Koostöö teiste muuseumidega.**
Ühiste koolituste, turunduse ja muude taoliste tegevuste planeerimine.
- **Osalemine üle -eestilistel muuseumialastel konkurssidel.**
Kogemuste saamine ja julgus oma ideede ja mõtetega minna väljapoole muuseumit. Nii muuseumi originaalse suveniiriga, oma näitustega jmt.
- **Muuseumi töö korraldamine lähtudes töö hooajalisest iseloomust.**
Suveperioodil kasutada käsunduslepingu alusel töötajaid lisatööjõuna, katmaks heakorratoid ja klienditeenindust. Anname võimaluse praktika sooritamiseks turismi ja turundust õppijatele.

VANA-VÕROMAA
KULTUURIKODA

Vana- Võrumaa Kultuurikoda Arengustrateegia aastateks 2019-2022

Hetkeolukord

Vana Võrumaa kultuurikoda tegutseb 1983. a. valminud hoones, mis ehitati varem samal kohal asunud Krümmeri kooli vundamendile. Hoone on suur, suurte püsikuludega, vajab kapitaalremonti, ruumiprogrammi ümbervaatamist ja kaasajastamist. Valminud on hoone kaasajastamise projekt.

Vana-Võrumaa kultuurikoja kuulub fondihoidlana kasutatav kunagine lasteaia suvepaviljon. Hoone on sobilik puitesemete hoidmiseks kuid suure riskifaktoriga (vandalism, tuleoht). Hoone üldpindala 1287 m²,

sellest ajaloolise ekspositsiooniosa hõlmav pind 357m²

galerii pind 180 m².,

fondihoidlad 232 m²

Vana-Võrumaa kultuurikoja ulatuslik, 1984.a. valminud tervet korrust hõlmav Võrumaa ajalugu kronoloogilis-temaatiliselt tutvustav püsiekspositsioon on uuenemisejärgus. Et vähendada laevalgustite tagasipeegeldumist tõstisime kõrgemale suured fotostendid. See annab täiendamisevõimaluse tekstilisele osale. Vahetasime vanad vitriiniklaasid uute kirkaste klaaside vastu ja kaasajastasime valgustust.

Galerii põhirõhk on tutvustada Vana- Võromaaga seotud kunstnike tegemisi. Galeriis on tehtud remont, vahetatud põrandakatted ja paigutatud kaasaegne valgustus. Avarad saalid võimaldavad eksponeerida väga eriilmelisi näitusi.

Personal (seisuga 01.01.2016) – juhataja kt,

peavarahoidja (peaõhk tema töös on kogudega seonduval, tööülesannetes kohustus tegelda ka teiste toimlatega),

galerist,

muuseumipedagoog ning

järelvaataja-kassapidaja ja järelvaataja kelle tööülesannete hulka kuulub ka ruumide koristamine.

Hoone on alates 01.01.2016.a. RKAs- e halduses.

Muuseumi tugevused

- Vana-Võromaa kultuurikoja kogu hõlmab kogu ajaloolist Võrumaad
- Vana-Võromaa kultuurikoda on emotsionaalset kogemust pakkuv haridusasutus – pedagoogilised programmid on mitmekesised ja seotud käelise tegevusega
- Kultuurikoja galerii on saavutanud tuntuse eesti kunstnike seas, see annab võimaluse eksponeerida eriilmelisi isik- ja grupinäitusi
- Ühistegevuse võimalikkus Vana-Võromaa muuseumide vahel

Musueumi nõrkused

- Töötajate vähesusest tingitud aeglane kogude teaduslik inventeerimine ja digiteerimine, uurimustöö
- Vananenud püsinäitus
- Piiratud eelarve
- Välihoidla suur turvalisuserisk
- Vähene märgatavus linnaruumis

Keskkonna võimalused

- Siseturismi kasv
- Elukestva õppe tähtsuse kasv
- Parem turundustegevuse ja kommunikatsiooni rakendamine
- Asukoht Võru kesklinnas
- Arenduse ja juurdeehituse võimalus (projekt olemas)
- Parkla rajamise võimalus

Keskkonna ohud

- Meelelahutusvõimaluste pealetung, mis kõik võistlevad inimeste piiratud aja- ja raharessursi pärast
- Elanikkonna vähenemine ja vananemine
- Vandalism

EESMÄRGID JA TEGEVUSED

EESMÄRK 1: MUUSEUMIKOGUDE PIDEV TÄIENEMINE PAIKKONNAGA SEOTUD MATERJALIDEGA

PAKUB UUT INFORMATSIOONI JA TEADMISI UURIJATELE, ÕPILASTELE JA HUVILISTELE

Mõõdikud:

- Kogumistöö korraldamine vastavalt kogumiskavale
- 2020. aastaks on kõik museaalid on kantud elektroonilisse andmebaasi ID tasemel

Tegevused:

- Jälgida maakonnas toimuvaid arenguid, asutuste ja ettevõtete sulgemisi, ümberkorraldusi hariduselus ja haldusreformist tingitud muutusi
- Töö efektiivsuse tõstmiseks ühendame kogude inventuuri koos MUiSi sissekannete tegemisega
- Uute digitaliseerimisvõimaluste leidmine (kaasaegsem skanner klaasnegatiivide ja suuremõõtmeliste fotode skaneerimiseks)

Uued algatused:

- Ajutiselt kogudest välja toodud museaalid kirjeldatakse kohe ja kantakse andmebaasi

EESMÄRK 2: PÜSIEKSPOSITSIOONI UUENDAMINE ÄRATAB TAAS HUVI KA KOHALIKUS ELANIKKONNAS JA ANNAB PÕHJALIKUMA ÜLEVAATE PAIKKONNA LOOST

Mõõdikud

- Ajalooline püsiväljapanek on täienenud uute ekspositsioonilõikudega (võru keel, Kolonn nr.1, lipu lugu ja)
- Püsinäitus on varustatud uute tekstiosadega ja tekstid on tõlgitud võõrkeeltesse

Tegevused:

- Koostatud on uute osade ekspositsiooniplaanid ja kujundus
- Koostatud on kaasaegse käsitlusega ülevaatlikud tekstid erinevatele ajaloo perioodidele

Uued algatused:

- Tekstid on tõlgitud võõrkeeltesse (inglise, saksa, vene, läti)
- Ekspositsioonilõigud on täiendatud ruutkoodiga, mis aitavad leida lisateavet antud lõigu kohta
- Võrumaa muusikute ja pillimeistrite tegevust kajastavad ekspositsioonilõigud on helindatud

EESMÄRK 3. 1. PEDAGOOGILISE TÖÖ EDASIARENDA MINE MUUDAB ÕPPEPROTSESSI VAHELDUSRIKKAMAKS JA AITAB KAASA ÕPPEAINE PAREMALE OMANDAMISELE NING ANNAB TEADMISE, ET MUUSEUM ON PIDEVALT MUUTUV JA UUSI TEADMISI PAKKUV ...

Mõõdikud

- Koostöö koolieelsete lasteasutustega ja haridusasutustega on tihenenu d
- Vanemale koolieale ja täiskasvanutele korraldatud tegevuste arv on suurenenud

Tegevused:

- Ajutiste teemanäituste seotus haridusprogrammidega
- Õppepäevade ja ürituste atraktiivsem läbiviimine
- Kunstinäituste baasil haridusprogrammide läbiviimine põhi- ja gümnaasiumiastme õpilastele

Uued algatused:

- Teemapäevadel ja töötubades taaskasutuse propageerimine ja loovuse rakendamine
- Ühiste ürituste läbiviimine erinevatele põlvkondadele
- Täiskasvanutele mõeldud üritused on käivitunud

EESMÄRK 3. 2. GALERII TOOB KÕRGETASEMELISE KUNSTI VÕRUMAALE, TUTVUSTAB KUNSTNIKKE JA NENDE LOOMINGUT

Mõõdikud:

Ajutised näitused on kõrgetasemelised, annavad uut teavet ja laiendavad vaataja silmaringi
Galerii on võrumaa elanike ja turistide jaoks koht, kus veeta sisukalt vaba aega

Tegevused:

- Galeriis korraldatakse vähemalt 10 erinevat kunstinäitust aastas
- Reklaami ja teavitustöö tulemusena jõuab teave laiemate rahvahulkadeni
- Võimalusel kasutada meedia- või turundusspetsialisti abi

Uued algatused:

- 2016.a. Vana-Võromaaga seotud kunstnike ühisnäitus
- Näituse kataloogi väljaandmine
- Näituste temaatika kõnetab erinevaid huvigruppe

EESMÄRK 4: ORGANISATSIOONI ARENDAMINE:

Vana-Võromaa kultuurikoda on hästitoimiv organisatsioon, hea partner kohalikele omavalitsustele, kultuuri- ja haridusasutustele, maakonna väikemuuseumidele. Kultuurikoda hoiab au sees võru keelt, annab hea ülevaate paikkonna ajaloo ja kultuuriloost, pakub mitmekesiseid haridusprogramme, tegevustubasid, üritusi ja kunstielamusi.

Mõõdikud:

Külastajate arvu suurenemine

Haridusprogrammide, tegevustubade ja ürituste mitmekesisus ja atraktiivsus

Omatulude kasv

Tegevused:

- Kultuurikoja tegevuse edukam turundus
- Kultuurikoja haridusprogrammid ja tegevustoad jätkavad uute teemade väljatöötamist

Uued algatused:

- Võrukeelsete haridusprogrammide ja õpitubade läbiviimine
- Vabatahtlike kaasamine muuseumi töösse

